

Tisztelt Gyászolók! Kedves Barátaim!

Jókai Annával – Isten nyugtassa – van egy közös könyvünk, beszélgetésünk. A címe: A hit kapuja. Kósa Ferenc ennek a könyvnek kapcsán hívott telefonon: annyi mindenben közös a gondolkodásunk! Beszélgessünk! Nézzem meg a kiállítását...

Megnéztem. Majd többször találkoztunk. Tihanyban is rendezhettünk egy lenyűgöző anyagból kiállítást. Majd megszervezte, hogy találkozzunk egy buddhista szerzetes barátjával, és rendezzünk egy beszélgetést vele, amolyan „vallásközi párbeszédet” életről, halálról...

Hosszú telefonbeszélgetéseink is voltak. Előtte is, utána is.

Első találkozásunk Pannonhalmán volt, a „Küldetés” című Balczó-film kapcsán. Vállalta ezzel a filmmel és a találkozással Balczó András hitvallását. Akkor, amikor ez egyáltalán nem egyezett meg a kultúrpolitika fő áramlatával...

Majd találkoztunk, amikor értelmiségiek egyre szélesedő csoportja kiutat keresett egy diktatorikus rendszer szorításából.

A „fényes szelek” már nem fűjtak. S egyre többen voltak, akik őszintén keresték az élet értelmét, s egyre nyugtalanabban kérdezték a maguk eszközeivel: Kik is vagyunk? Hová megyünk? S mindez miért?

Most itt állok, itt állunk Kósa Ferenc hamvainál. Egy olyan embertől veszünk búcsút, aki számára a horizont egyre inkább a végtelenre nyílt.

Embernek lenni, amikor divat kivetkőzni a tisztas emberségből, s valami nem-emberi álruhát ölteni;

magyarnak maradni, amikor sokan hencegnek a magyartalanságukkal, nem kevesen álruhás érdek-magyarsággal,

az idő egészét próbálni befogni, amikor szinte mindenki csak a pillanatnak él... múltból és jövőről megfélemlítve – kihívás ez mindenki számára.

Keresni a csend varázsát a modern kori zűrzavar közepette...

„Mi van túl minden tarkaságon, világon, virágon, ruhákon? / A semmi – vagy az Isten...”

– idézem egyre többet Babits sorait.

Kósa Ferenc filmjei fiatalságom idején segítettek, hogy tánguljon a horizontom; képi világa katartikus élménnyel ajándékozott meg, túl már a hetvenötön, amikor már csak előre lehet nézni, s várni a fényt.

Adjon az Isten szerencsét, / szerelmet, forró kemencét, / üres vékámba gabonát, / árva kezembe parolát. / Lámpámba lángot, ne kelljen / korán az ágyra hevernem. / Kérdésre választ ő küldjön, / hogy hitem széjjel ne düljön / – mondta ő is Nagy László sorait.

Balczó András mondja egy interjúban:

„az emberek idősekvén kezdenek jobban „odafigyelni”, kezdik komolyabban venni a dolgokat. Olimpia előtt egy hónappal nincs lusta sportoló. Akkor már mindent megtesz, mert tudja, hogy jön az igazság órája. Az él okosan, annak jobb, aki az

olimpia előtt két-három évvel is tudja már ezt.” (Balczó Andrással beszélget Kocsis L. Mihály – 205)

Mit mondhatnék Kósa Ferenc hamvainál? A lélekbe csak az Isten láthat. Pál apostol Rómaiakhoz írt levelének (Rom 9, 16.) mondatát bizonyára többen ismerjük: „Nem azé, aki akarja, sem azé, aki fut utána, hanem a könyörülő Istené.”

Az olimpia előtt két-három évvel... Igen, a végső számvetés előtt néhány évvel egyre tisztult számára a láthatár, és egyre világosabb lett, mi a fontos és mi nem.

Egyre nagyobb nyomatékkal hirdette: „... Őrizd az embert. Magadban, hogy jogod legyen a szóhoz, hogy súlya lehessen szavaidnak, hogy méltó maradj a munkádhoz, mert a mű, amit alkotsz, mindig kifejez téged. Őrizd az embert, mert hivatásod nem más, mint elkötelezettség, nem kevesebb, mint szabaddá tenni másokat. Őrizd az embert. A szabadság rendjét soha, egyetlen pillanatra se téveszd össze a rend szabadságával. Őrizd a szabadságot, mert csak addig vagy ember, amíg szabad akarsz lenni. Őrizd az embert. Ha lehet: életeddél, ha lehet: munkáddal, ha nem lehet: haláloddal. S ha reggel újra látod, amint felelősségük elől saját hátuk mögé bújnak az emberek, a szemed se rebbenjen. Végezd a dolgod. Gondolj a Napra. Ő se szól, csak fölkel és járja az útját...” (Kósa Ferenc)

Csoóri Sándor temetésén idézte barátja, alkotótársa szavait: „Költő vagyok, nem tudom és nem is akarom a mindenáron való túlélés logikája szerint elképzelni az életemet, se belegabalyodni, se beledögleni nem akarok a megalkuvások kényszereibe. Hitem szerint a katonai és politikai logikával szemben léteznie kell valamiféle emberi logikának is, mert az ember sokkal több annál, mint a történelmi tények és társadalmi viszonyok összessége.” S hadd egészítsem ki Gorkij szavaival, az Éjjeli menedékhelyből: „Az ember több annál, hogy csak jóllakják.”

Nagy kérdés: beengedem-e Istent az életembe? Nem filozófusként, nem teológusként, hanem olyan emberként, aki előbb-utóbb rá kell, hogy döbbenjek: „Az Isten van valamiképpen minden gondolatnak alján.”

„E szűk határu lét-e mindenem?” – mindannyian találkozunk ezzel a kérdéssel. S beszélgetéseim alapján meggyőződése, hogy az ő számára az utolsó években nem volt kétséges, mi a válasz.

Budapest, Farkasréti temető, 2019. január 11.

Korzenszky Richárd OSB